

Pen-Club

A Pen-Club-affér is lényegesen egyszerűbb és jelentéktelenebb lenne, ha nem pontosan egy nappal a Vojnits-jelentés és két nappal a Corvin-lakoma előtt történik. Herczeg Ferenc, Csathó Kálmán, Voinovich Géza, Pekár Gyula és Császár Elemér távolmaradása feltétlenül komoly veszteséget jelent a budapesti Pen-kongresszuson, ahogy ezeknek az íróknak különböző értékét mindenki el is ismeri, ha a veszteséget némileg enyhíti is néhány jelentéktelen külföldi író megjelenése, mint például a Galsworthyé, a Thomas Manné, a Ludwig Fuldáé, a Julien Bendáé, a Stefan Zweigé, a Jacob Wassermanné, a Franz Werfelé, a Max Brodé és még néhány tucaté, de ennek a kilépésnek határozottan veszedelmes jelleget ad az a mód, ahogy ezek az urak egy nappal a Pen Clubból való dezertálásuk után a maguk zártkörű, de hatóságilag támogatott körében meglehetősen fölénytel hangsúlyozzák, hogy Magyarországon ők képviselik a hivatalos irodalmat, a hatóságok jóakarata őket ragyogja be, a Corvin-kupa nedűjét ők szürcsölik, ők nyerik a Vojnits-díjat, övelük azonosítja magát József királyi herceg és a többi írónak coki.

A nemes haragot s a kilépő írók felzudulását ha nem is indokolná, de talán megeretné az a körülmény, ha a Pen Club választása valamelyik minden tradíciótól elrugaszkodott forradalmár író jelölt volna ki, vagy pedig egy fiatal író hóna alá nyulna és így sértené meg a kort és a tekintélyt és főleg a híres írók anyagi érdekeit. De a Pen Club, mint mindig, ebben az esetben is azzal a

szörnyü óvatossággal és már-már bántó körültekintéssel járt el, amely Kosztolányi Dezső minden lépését jellemzi. Semmi irodalmilag forradalmi tette nem ragadtatta magát, diszkréten elnézett a nagyon lehetséges Sárközy György grandiózus regénye felett és a kiadói érdekeket is honorálva, Krudy Gyulát és Móricz Zsigmondot választotta ki. Krudy Gyuláról még a leghalálósabb ellensége se állíthatja, hogy veszekedetlen modern lenne, míg Móricz Zsigmond se áldoz fel egyetlen tősgyökért se az európai horizont kedvéért. Ha tehát a hivatalos irodalom önzetlen nagyjai mégis úgy érzik, hogy ebben az esetben itt valami rettenetes sérelem történt, akkor ez a sérelem nem lehet más, mint hogy azt a kibékülést, amelyet Berzeviczy Albert kezdeményezett s amelyet Babits Mihály érthetetlen és puha szentimentalizmusa segített elő, mikor eltűrte, hogy a Kisfaludy Társaságban tartott székfoglalója alkalmával alaposan megleckéztessek, ezt az egész áthidalását a szakadéknak a hivatalos irodalom úgy képzei el, hogy kegyelemből és megtűrten felemeli magához a nem hivatalos írókat, akiket a múltban ő nem, de a közönség elismert, viszont nem ismertek el a hatóságok sem s ezzel a méltányos magaviselettel egyszer s mindenkorra biztosította magának azt a jogot, már az anciennitásnál fogva is, hogy az ő nagyságához és felsőbbrendűségéhez ne férhessen kétség, mert Dodo főhadnagy fontosabb személyiség, mint Szindbád vagy Turi Dani s a Kisfaludy Társaság husz névtelenje nagyobb költő, mint Babits Mihály. A kibékülésnek és összefogásnak tehát a hivatalos irodalom szerint olyan módja nem is lehet, hogy a nagy irodalmi díjat a múlt esztendőben megírt regényért esetleg Krudy vagy Móricz kapja, bármilyen érdekes is az a regény és ne a hivatalos gárda valamelyik tagja, ha esetleg nem is írt semmit.

A Pen Club tehát a magyar irodalom egyoldalú szervezetévé vált és a kilépések után „többé már nem reprezentálja az egész magyar irodalmat“, mert nem volt hajlandó, hogy irodalmi kérdésekben egyoldalú, kicsinyes és frivol klikszemponthoz igazodjék.